

та майстер-класи в Іспанії та за її межами, відкривають школи для аматорів, і навіть студії з елементами інклюзивної освіти. Крім того артисти фламенко активно комунікують з широкою аудиторією через соціальні мережі, займаються блогингом, знімають та викладають в мережу Internet відеокліпи, навчальні відео, пропонують флешмоби. Флагманами популяризації культури фламенко є також провідні ансамблі країни: Національний балет Іспанії та Балет фламенко Андалусії. Активно відбувається модернізація репертуару шляхом співпраці з авангардними хореографами, використання лексики різних стилів сучасного танцю, новітніх прийомів режисури, аранжування музики для спектаклів, освітлення, сценографії, костюмів. Ансамблі беруть участь у показах мод, рекламних кампаніях, соціальних проєктах.

Таким чином, популяризація танцювальної культури фламенко відбувається завдяки творчості хореографів та провідних колективів, а також через діяльність закладів освіти та організацію розважальних заходів. Важливими факторами, що сприяють не тільки еволюції фламенко, але й збереженню культурних традицій, є запозичення, колаборації, комунікації із широкою аудиторією за допомогою мережі Internet, участь у соціальних проєктах. Досвід колег може бути корисним в процесі популяризації та розвитку українського народного танцю, укріплення відчуття національної ідентичності серед населення України.

Л. П. Дегтяр

НОВАТОРСЬКА ТВОРЧІСТЬ ДЖОРДЖА БАЛАНЧИНА

У ХХ ст., як і нині, існували різні напрями в хореографічному мистецтві, але напрям, який задав Дж. Баланчин, і досі залишається одним із провідних в сучасному балетному мистецтві. Дж. Баланчин виявився тим хореографом, який створив абсолютно новий образ класичного танцю. Він став засновником неокласицизму в балеті. Баланчин відмовився від казкових лібрето, докладної пантоміми і зробив танець основою своїх балетів. Замість класичної пачки танцівниці Дж. Баланчин придумав сміливі для цього виду мистецтва костюми — чорні репетиційні трико, які сьогодні стали популярним балетним одягом.

Водночас балетмейстер захоплювався мистецтвом великих попередників — М. Петіна, Л. Іванова, Ф. Лопухова. Їхня творчість стала фундаментом для постановок Баланчина. На цьому підґрунті він створив свою, іншу хореографію, яка відрізнялась особливим ставленням балетмейстера до союзу музики і танцю. Передусім це стосувалося вибору композиторів, на музику яких Баланчин створював свої балети. Це були І. Стравінський, Дж. Гершвін, С. Прокоф'єв, А. Веберн, М. Равель. Водночас улюбленим композитором Дж. Баланчина залишався П. Чайковський. Нерідко балетмейстер використовував маловідомі і, здавалось, зовсім не танцювальні твори. Так, на основі забутої Симфонії до мажор Ж. Бізе він створив один із своїх шедеврів — балет «Кришталевий палац».

Народився Георгій Балачивадзе в Санкт-Петербурзі 9 січня 1904 р. в сім'ї грузинського композитора Мелітона Балачивадзе і Марії Васильєвої. Мама була великою прихильницею балету і в 1914 р. віддала сина в Імператорське театральне училище. Після закінчення училища Георгій Балачивадзе став артистом Державного академічного театру опери і балету. Одночасно він вступив до Петроградської консерваторії, в якій вчився паралельно з роботою в театрі.

Поступово молодий танцівник почав цікавитися балетмейстерською роботою. Перший свій балет «Ніч» на музику романсу А. Рубінштейна він поставив ще у 1920 р. Свої новаторські ідеї молодий хореограф продовжив втілювати на сцені Маріїнського театру під час виступів «Молодого балету». У 1924 р. ці виступи були заборонені дирекцією театру. Цього ж року Георгій Баланчивадзе приєднався до трупи Сергія Дягілева «Російський балет». Саме Дягілев змінив прізвище Баланчивадзе на Баланчин. Кульмінаційними постановками «дягілевського» періоду Баланчина стали два його балети — «Аполлон Мусагет» І. Стравінського і «Блудний син» С. Прокоф'єва. Ці балети відкрили новий напрям у сучасному балетному мистецтві. Після смерті Дягілева трупа «Російський балет» перестала існувати.

У 1933 р. відомий американський меценат Лінкольн Кірстайн запропонував Баланчину переїхати до США і створити американську балетну школу. У 1946 р. Баланчин за підтримки Кірстайна створив балетну трупу, яка в 1948 р. стала називатися «Нью-Йорк сіті балле». Це був найдовготриваліший і найбільш успішний період у творчості Баланчина. У своїх роботах Баланчин прагнув досягти завершеності класичної форми і бездоганної чистоти стилю. У багатьох його балетах відсутній сюжет. Сам балетмейстер уважав важливим не його, а лише музику і рух. Помер Дж. Баланчин в 1983 р. Сьогодні його балети йдуть на багатьох сценах світу.

О. М. Курдупова

СИНТЕЗ РУХІВ КЛАСИЧНОГО ТАНЦЮ ТА АКРОБАТИКИ В БАЛЕТІ Ф. ЛОПУХОВА «КРИЖАНА ДІВА»

Для кожного виду сценічного хореографічного мистецтва на сучасному етапі розвитку характерний високий технічний рівень танцювальної техніки, який відбувається шляхом ускладнення власних виразних засобів та використання танцювальних рухів і художніх прийомів інших танцювальних систем. Професійне танцювальне мистецтво, починаючи з ХХ ст., активно збагачувалося спортивними елементами. Цей процес найяскравіше виявився у сучасному танці другої половини ХХ — початку ХХІ ст. Але й класичний танець у цей період також відчув на собі вплив спортивної діяльності. Уважається, що вперше окремі елементи спортивної, художньої гімнастики та акробатики з'явилися у виставах, створених на основі класичного танцю, у творчості балетмейстерів неокласицизму Дж. Баланчина та С. Лифаря. Але експерименти зі створення нової пластики на основі синтезу класичного танцю та спортивних рухів відбувалися значно раніше в роботах радянського балетмейстера Ф. Лопухова.

Вивченню творчості радянських балетмейстерів 20-х років ХХ ст., зокрема діяльності Ф. Лопухова, присвячені роботи Є. Суриц, Ю. Громова, С. Добровольської, Ю. Слоніського, у яких відзначається прагнення молодих радянських хореографів-реформаторів створити нову сучасну танцювальну пластику шляхом використання вільних рухів та спортивних елементів. Але в процесі подальшого розвитку радянського балету акробатичні елементи вже не використовувалися так активно, як у виставах 20–30-х років ХХ ст. Тому зараз, коли спортивні рухи дуже часто зустрічаються на професійній хореографічній сцені, дуже корисним буде звернення до творчих надбань балетмейстерів початку ХХ ст.